

نقدی بر مجموعه تلویزیونی شب‌های برده

◆ نیوشایا باطنی

◀ بدترین گویش‌ها،
طنزها، شوخی‌ها و
حرکاتی که واقعاً
زننده و زشت است،
با هزینه یک میلیارد
تومانی دقیقاً در
ساعتی پخش
می‌شود که بیشترین
تأثیر را بر مخاطبان
خود و بیشترین
تحقیر را نسبت به
مردم شریف
روستاهادارد ■

طنزسازی نوعی علم است و تنها خنداندن افراد هدف نیست. مهم این است که در میان برنامه‌های طنز تجربه‌ای شگفت‌انگیز داده شود و طنز رساننده پیام فرهنگی باشد. اما آنچه که امروز ما می‌بینیم بیشتر در جهت دست‌اندازی و تحقیر دیگران است و این به هیچ وجه مورد تایید نیست. شب‌های برده یکی دیگر از مجموعه‌های طنز است که مهران مدیری بار دیگر توانسته است، تماشاگران زیادی در پای جعبه جادویی می‌خوب کند.

شب‌های برده مثل سایر طنزها از همان ابتدا مخاطبان زیادی را از گروههای سنتی مختلف جذب خود کرده است. تیم مدیری از ۲۶ مردادماه تصویربرداری این مجموعه را آغاز کردند تا سرانجام این مجموعه طنز، ماه مهر به روی آنتن آمد. دکور روستای برده این بار برخلاف سایر طنزها که در محیط استودیو فیلمبرداری و آماده می‌شوند در باغی به مساحت ۳۷۰۰۰ متر واقع در سعادت آباد طراحی شده است. ماجراهی شب‌های برده در ۵۰ سال پیش اتفاق افتاده است. مدیری این بار تیمی متفاوت از بازیگرانش را به کار گرفته است.

شب‌های برده هر شب به جز جمعه شب‌های ساعت ۲۱ از شبکه ۳ سیما پخش می‌شود. دقیقاً در زمانی که این جعبه جادوی مخاطبان و بینندگان زیادی را دارد. جالب است بدانیم بابت تولید مجموعه‌های طنز مثل شب‌های برده بودجه‌ای حدوداً یک میلیارد تومان صرف شد. البته این هزینه شامل تولید مجموعه دستمزد پرسنل پشت صحنه و بازیگران این مجموعه می‌شود.

در کشور ما متناسبانه برخلاف کشورهای دیگر کارگردان شدن بسیار آسان است این در حالی است که تمام حرفه‌های سینمایی برای به ثمر رسیدن، احتیاج به حداقل داشت فنی دارد. چیزی که همه ندارند و به همین دلیل طرفش نمی‌روند. اما کارگردانی در کشور ما ظاهراً هیچ جور علم و دانشی نمی‌خواهد بالین وجود سخت‌ترین و حساس‌ترین سمت در ساخته شدن یک فیلم را خود کارگردان دارد. جوی که پس از اجرای یک مجموعه از یک رسانه عمومی مثل تلویزیون در ساعتی که پریشنهای ترین و بیشترین مخاطب را دارد، در جامعه ایجاد خواهد شد، دقیقاً نتیجه مستقیم کار، کارگردان است. بدون اینکه در هنگام تولید آن مجموعه متوجه تأثیرات منفی آن باشد.

غمده‌ترین مساله‌ای که امروزه رسانه‌های جمعی چون تلویزیون با آن روپرتو هستند و انگار هیچ وقت نمی‌خواهند از خواب غفلت برخیزند و واقعیت‌ها را بیشنه، تولید مجموعه‌های تلویزیونی با اهدافی بسیار نازل می‌باشد. در جامعه ما زمان پخش برنامه‌های مختلف براساس نوع مخاطبان در آن زمان برنامه‌ریزی نمی‌شود و همان طور که قبل‌آشاره شد، بدترین گویش‌ها، طنزها، شوخی‌ها و حرکاتی که واقعاً زننده و زشت است، دقیقاً در ساعتی پخش می‌شود که بیشترین تأثیر را بر مخاطبان خود دارد و اعضای خانواده در کنار هم هستند و در آن ساعات یا مشغول صرف شام و یا در فرست بدست آمده مشغول صحبت با یکدیگر هستند و درست در زمانی که برنامه‌های طنز پخش می‌شود که بیشترین تأثیر را بر مخاطبان خود کرده است. تیم مدیری از ۲۶ مردادماه تصویربرداری این مجموعه را آغاز کردند تا سرانجام این مجموعه طنز، ماه مهر به روی آنتن آمد. دکور روستای برده این بار برخلاف سایر طنزها که در محیط استودیو فیلمبرداری و آماده می‌شوند در باغی به مساحت ۳۷۰۰۰ متر واقع در سعادت آباد طراحی شده است. ماجراهی شب‌های برده در ۵۰ سال پیش اتفاق افتاده است. مدیری این بار تیمی متفاوت از بازیگرانش را به کار گرفته است.

شاید بتوان گفت: اگر جامعه و مخاطبان ما تلویزیون را خاموش کنند بهتر از دین بنرنامه‌ای است، زیرا تأثیر منفی مشاهده نکردن این

مجموعه ها بسیار کمتر از آثار منفی آن مجموعه ها بعد از دیدن آنهاست.
ما توان ساخت یک برنامه پر محظوظ، شاد و پیام رسان فرهنگی رانداریم و نمی توانیم در جامعه خود یکسری فرهنگ جدید، ضروری و لازم را ایجاد نماییم، مجبور هم نیستیم با تولید مجموعه هایی با این سطح هزینه و کیفیت مخاطبان زیادی را جذب خود کرده طوری که مخاطبان نحوه گفتگوی خود و محاوره عادی و روزمره را زیاد ببرند این تغییر در رفتار و طرز بیان متأسفانه در قشر تحصیلکار کده جامعه ما نیز تأثیرگذار بوده است. عجیب تر اینکه مدیران ما در یک احوال پرسی معمولی با همکاران خود نیز از تکه کلامهای طنز برده استفاده می کنند!

با این گفته ها نمی خواهیم زحمات یک کارگردان، مدیر تولید، مدیر تدارکات و تمام پرسنل را نادیده گرفته باشیم. اما آنچه که تاکنون هیچ اهمیتی به آن داده نشده است، عدم مدیریت و برنامه ریزی درست برای تولید برنامه هایی است که از تلویزیون پخش می شود.

طرف بحث ما با تمام تولیدکننده های برنامه های تلویزیونی است: به جای صرف

اجتماعی منفی این مجموعه طنزهای تلویزیونی داشته باشیم. در خبرهای چند روز گذشته آمده بود، در یکی از مدارس تهران، تعدادی از دانشآموزان با الهام گرفتن از مجموعه شباهی برده با یکدیگر دعوا کرده که این حرکت آنها منجر به شکسته شدن دست و پای دو نفر از دانشآموزان شد.

هزینه های زیاد برای تولید چنین طنزهایی که چندان محتوای ندارند بودجه های رادر اختیار بگیرند و با تولید یک مجموعه یا برنامه زیبا، آموزنده و جدید در جامعه، فرهنگی نو را پایه گذاری نمایند تا هم خودشان و هم مخاطبان آنها و هم نسل آینده به زندگی در جامعه ای با این شرایط امیدوار باشند. شاید بد نباشد اشاره ای هم به یکی از آثار

بیمارگونه و غیر واقعی، دختر ترشیده ای! روستایی را به مردم ریش نراشیده تهرانی، با سفسطه، رنده، تعکم و ... که خاص زندگی شهری است می بیند!! این مجموعه بدون آگاهی از فرهنگ و باورهای روستاییان آداب خوردن و اشامیدن روستاها را به سخره گرفته و برخورد زن روستایی را یا آمیزه های از حمله و گریز و حشیانه و تن دادن و رام شدن محض ناشیانه و قضاحت بار و جاهالانه محض را با خیز و چماق در کوچکترین م تقشه لفظی نشان می دهد.

بی شک سازنده نویسنده و کارگردان این برنامه در طنز ناشیانه به فرهنگ، زنان و دختران روستایی و جوانان برومند سرزمین ما تاخته اند و نمی دانند هشتاد درصد بسیاری از امور در روستاها بر عهده شیر زنان و دختران روستایی است و در روستاها نعمت سفره با احترامی در خود نگریسته می شود.

پیران ولی نعمتان روستایند و احترام آنها

توسط فرزندانشان با همه بضاعت مالی و حتی با داشتن فرزند و نوه نیک دانسته می شود و در این سریال اسفبارتر از همه اینکه حساسیت و چشم هم چشمی و بستن زنگوله به گردن به تقلید از !!! اکه راهی در فرهنگ روستاییان ندارد. سوالی که مطرح می شود این است که این سریال برای چه قشری و یا چه طبقه ای ساخته شده؟ چه پیامی دارد؟ چه نوعی سرگرمی است؟ و به چه قیمتی و به یقه ای از دست دادن چه مسابی ای است؟ اندیشه و چشمde دیگر باید که بینند و داوری کنند!

آهای مسوولان تلویزیون شما چرا؟! امامالیات نمی دهیم تا بیت المال کشورمان این گونه مصرف شود و بر ما بخندنا! اما بدانید که ما روستاییان خود را و فرهنگ خود را خوب می شناسیم و به آن افتخار می کنیم و می گوییم: خودتی اخوتی!

منبع - پیک خزر

خودتی! خودتی!

فرامز مسیروز ماسالی

"شب های برده" تبلور عینی اهانت و مسخر فرهنگ و آداب و سنت روستاییان رحمتکش است. شاید برای لحظه ای نسبت و وقت گذرانی را به دنبال داشته باشد، ولی ناخواسته روستاییان تجرب و شریف و رحمتکش را به مسلح تحریر می برد. در سریال "شب های برده" با انگاره های